

احکام شرعی و قانونی

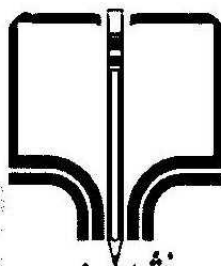
تنظیم خانواده

تألیف،

علی زکما

(چاپ اول)

تهران - ۱۳۹۴

نشر لوح سفید

سرشناسه

نعمتی، علی، ۱۳۴۴ -

عنوان و نام پدیدآور	احکام شرعی و قانونی تنظیم خانواده/ تألیف علی نعمتی.
مشخصات نشر	تهران: لوح سفید، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۲۲۰ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۵۵۲۴-۳-۶:۱۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۲۰۷-۲۱۷.
موضوع	تنظیم خانواده (فقه)
موضوعی	تنظیم خانواده -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
رده بندی کنگره	BP ۱۳۹۴/۱۷/۳۰ الف ۷۴ن/
رده بندی دیویی	۴۸۳۱/۲۹
شماره کتابشناسی ملی	۳۵۰۷۶۷

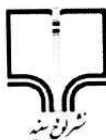
عنوان

احکام شرعی و قانونی تنظیم خانواده

تألیف	علی نعمتی.
نوبت چاپ	اول.
سال چاپ	۱۳۹۴.
چاپخانه	هنگام.
شمارگان	۱۰۰۰.
ویراستار	میثم حجام.
صفحه‌آرایی	منصوره تنها کوشالاهی.
طرح جلد	عباس قاسمی.
تلفن	۰۹۱۲-۱۵۷۱۵۴۲
ISBN	۹۷۸-۶۰۰-۹۵۵۲۴-۳-۶
قیمت	۱۵۰/۰۰۰ ریال.

Nashrlhosefid@gmail.com /meisam_hejam@yahoo.com

آدرس پست الکترونیک:

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

آدرس: اتوبان امام علی - خیابان شهید ذوالفقاری - کوچه خدادوست پلاک ۱۰ - واحد ۱

انتشارات لوح سفید - تلفن ۰۲۱-۳۳۰۰۲۵۲۷

پیشگفتار

تنظیم خانواده در اصطلاح جمعیت‌شناسی، عملی است آگاهانه که این حق را به پدر و مادر می‌دهد تا در یک خانواده، به‌دلخواه خود و بر پایه آگاهی و بینش و تصمیم‌گیری مسئولانه با به کار بردن یکی از روش‌های پیشگیری از بارداری، تعداد فرزندان خود را تنظیم کنند.

در این کتاب گفته‌ایم که بر اساس دلایل فقهی جلوگیری از بچه‌دار شدن در شریعت اسلام جایز است. همچنین گفته‌ایم که از لحاظ علمی می‌توان راه‌های منع از تکثیر نسل و یا همان تنظیم خانواده را به پنج نوع یعنی، عزل، مصرف کردن داروهای جلوگیری از بارداری، بوسه زدن، عقیم کردن و سقط جنین تقسیم نمود.

طبق ادله شرعی ثابت شده‌ام که در رابطه با استفاده از روش‌های تنظیم خانواده، روش یا روش‌هایی مشروع هستند که ضمن رعایت احکام الهی، حقوق مرد و زن، عدم ضرر برای زن یا مرد و رضایت زن و شوهر در آن‌ها لحاظ شده باشد. همچنین طبق ادله ذکر شده نظر به اینکه شیوه عزل از نظر شریعت اسلام ممنوع شناخته نشده است، به تبع آن، می‌توان سایر شیوه‌های جلوگیری از حاملگی را نیز جایز شمرد. بنابراین، هر روشی که پیش از انعقاد نطفه باشد و ضرری به زن یا شوهر وارد نکند و متوقف بر فعل حرامی مانند لمس و نظر عورت از جانب دیگری نباشد، دارای همان ملاک عزل بوده و جایز است. از طرفی در روش عقیم‌سازی با برپول کسانی که عقیم‌سازی را ضرر می‌دانند این روش حرام بوده و همچنین حرمت سقط جنین نیز طبق ادله فقهی بیان شده است. حکم اولیه تنظیم خانواده در زمینه تکثیر نسل استحباب و در زمینه تحدید نسل جواز است و اساساً وظیفه حکومت اسلامی اجرا و تبلیغ احکام اولیه است و حاکمان اسلامی وظیفه دارند، تا آن هنگام که احکام ثانوی و حکومتی خاصی موجود نشده است، مبلّغ تکثیر جمعیت باشند و در صورت به وجود آمدن شرایط خاص می‌توانند حکم ثانویه‌ای برای تنظیم خانواده صادر نمایند.

هدف از نگارش این کتاب آشنایی با تعریف تنظیم خانواده و تبیین و بررسی احکام شرعی و قانونی آن و همچنین آشنایی با شرایط دخیل در تنظیم خانواده و نظر شرع و قانون با توجه به شرایط و نقش حکومت اسلامی در این زمینه می‌باشد.

www.ketab.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۷.....	مقدمه
۱۹.....	فصل اول کلیات و مفاهیم
۲۱.....	بخش اول: مباحث مقدماتی
۲۲.....	پیشینه مطالعاتی
۲۴.....	بخش دوم: مفاهیم
۲۴.....	تعریف لغوی حکم
۲۵.....	تعریف اصطلاحی حکم
۲۶.....	تعریف شرع
۲۶.....	تعریف لغوی شرع
۲۷.....	تعریف اصطلاحی شرع
۲۸.....	تعریف حکم شرعی
۳۰.....	تعریف قانون

۳۰.....	تعریف لغوی قانون.....
۳۲.....	تعریف اصطلاحی قانون.....
۳۵.....	تعریف تنظیم.....
۳۵.....	تعریف لغوی تنظیم.....
۳۵.....	تعریف اصطلاحی تنظیم.....
۳۵.....	تعریف خانواده.....
۳۷.....	تعریف تنظیم خانواده.....
۳۸.....	بخش سوم مباحث عام تنظیم خانواده.....
۳۸.....	پیشینه بحث تنظیم خانواده.....
۴۰.....	کنترل جمعیت سیاسی و معماری.....
۴۳.....	تاریخچه‌ی تنظیم خانواده در ایران.....
۴۶.....	اهمیت تنظیم خانواده.....
۴۷.....	۱- زنان.....
۴۷.....	۲- کودکان.....
۴۷.....	۳- مردان.....
۴۸.....	۴- خانواده.....
۴۸.....	۵- زمین.....
۴۹.....	نظریات جمعیت‌شناسی.....
۴۹.....	الف. موافقین افزایش جمعیت.....
۵۰.....	ب. مخالفین افزایش جمعیت.....
۵۳.....	ج. جمعیت ثابت.....
۵۴.....	د. جمعیت متناسب.....
۵۴.....	ه. نظر اسلام.....
۵۶.....	تفاوت کنترل جمعیت با تنظیم خانواده.....

فصل دوم تکثیر نسل و تنظیم خانواده..... ۵۷

مقدمه..... ۵۹

بخش اول: ادله استحباب تکثیر نسل..... ۵۹

آیات..... ۵۹

روایات..... ۶۲

بخش دوم: ادله جواز تنظیم خانواده..... ۶۸

روایات در خصوص جواز عزل..... ۶۸

روایات با مضمون «کم بودن تعداد افراد خانواده موجب راحتی است»..... ۷۲

اصول و قواعد حاکم..... ۸۰

اصل اباحه..... ۸۰

قاعده نفی عسر و حرج..... ۸۱

قاعده لا ضرر..... ۹۳

اصل تکلیف مالا یتطاق..... ۱۰۶

اصل تربیت معنوی..... ۱۰۶

اصل تربیت جسمانی..... ۱۰۷

اصل تعقل..... ۱۰۷

آراء فقهای امامیه..... ۱۰۷

نتیجه..... ۱۰۸

فصل سوم روشهای منع از تکثیر نسل و احکام فقهی آن..... ۱۰۹

بخش اول: فرایند تلقیح..... ۱۱۱

بخش دوم: روشهای منع از تکثیر نسل..... ۱۱۴

دسته اول: روشهایی که مانع از لقاح میشوند..... ۱۱۴

روشهایی با اثرگذاری موقت..... ۱۱۴

الف: روش جلوگیری موقت از آزاد شدن تخمکهای زنانه..... ۱۱۵

- ب: روش‌هایی که در آن‌ها تخمک زن آزاد می‌شود ولی از برخورد آن با اسپرم مرد جلوگیری می‌شود که خود به چهار شکل انجام می‌گردد..... ۱۱۵
- روش‌هایی دارای اثر طولانی که از نوع دوم به بستن لوله نیز تعبیر می‌شود..... ۱۱۶
- ۱- بستن لوله‌های زنان (توبکتومی):..... ۱۱۷
- ۲- وازکتومی (بستن لوله در مردها):..... ۱۱۷
- دست‌و‌پوش‌هایی که پس از لقاح باعث عدم استقرار نطفه در رحم می‌گردند (در آن‌ها نطفه منتهی به معدوم می‌گردد)..... ۱۱۹
- معدوم نمودن نطفه منتهی به قبل از لانه‌گزینی..... ۱۱۹
- ۱- استفاده از ترصدان..... ۱۱۹
- ۲- روش IUD یا دستگاه داخل رحمی..... ۱۲۰
- بخش سوم: احکام فقهی و شرعی از تکثیر نسل..... ۱۲۲
- عزل..... ۱۲۲
- معنای لغوی عزل..... ۱۲۲
- معنای اصطلاحی عزل..... ۱۲۳
- حکم عزل دیدگاه فقهای امامیه..... ۱۲۳
- قائلین به حرمت عزل..... ۱۲۳
- ادله قائلین به حرمت عزل..... ۱۲۴
- الف) روایات..... ۱۲۴
- ۱- صحیح محمد بن مسلم..... ۱۲۴
- ۱- «اگره» به چه معنی است؟..... ۱۲۵
- ۲- حدیث مفضل بن عمر..... ۱۲۶
- ۳- روایت یعقوب جعفی (جعفری)..... ۱۲۷
- ۴- حدیث نبوی..... ۱۲۹
- ۵- حدیث عمر عن النبی (ص)..... ۱۳۰
- قائلین به جواز عزل..... ۱۳۱

۱۳۲.....	ادله قائلین به جواز عزل
۱۳۲.....	۱- صحیحہ محمد بن مسلم
۱۳۳.....	۲- صحیحہ یا موثقہ محمد بن مسلم
۱۳۴.....	۳- موثقہ عبدالرحمن بن ابی عبد الله
۱۳۴.....	۴- صحیحہ عبدالرحمن خدا
۱۳۵.....	۵- وثقه ابی بصیر
۱۳۶.....	۶- رابط نزل در ازدواج دائم
۱۴۱.....	پیشگیری با دای
۱۴۲.....	بستن لوله حم
۱۴۶.....	عقیم کردن
۱۵۱.....	مفاد «لاضرر ولاضرار»
۱۵۳.....	مناقشه صفروی
۱۵۵.....	حرمت عقیم سازی
۱۶۰.....	اسقاط جنین
۱۶۰.....	ادله حرمت اسقاط جنین
۱۶۷.....	بخش چهارم: مسائلی درباره بارداری و سقط جنین
۱۶۷.....	مسئله نخست
۱۶۷.....	مسئله دوم
۱۷۸.....	مسئله سوم
۱۷۸.....	مسئله چهارم
۱۷۹.....	مسئله پنجم
۱۸۰.....	مسئله ششم

فصل چهارم احکام فقهی و قانونی مترتب بر تنظیم خانواده..... ۱۸۳

بخش اول: تأثیر رضایت زوجین در حکم فقهی تنظیم خانواده..... ۱۸۵

نقش رضایت زن در حکم شرعی تنظیم خانواده..... ۱۸۵

نگرشی بر روایاتی که جواز پیش‌گیری از بارداری را مشروط به رضایت همسر دانسته‌اند..... ۱۸۹

یکم: صحیح محمد بن مسلم..... ۱۸۹

دوم: صحیح دیگری از محمد بن مسلم..... ۱۸۹

سوم: اجماع مورد ادعا در حرمت پیش‌گیری از انعقاد نطفه بدون رضایت زن..... ۱۹۳

تأثیر رضایت سر در حکم شرعی تنظیم خانواده..... ۱۹۵

شرط رضایت زن و شه‌هر در به‌کارگیری اقسام روش‌های تنظیم خانواده..... ۱۹۸

بررسی شبهه حق طلاق مرد نسبت به تنظیم خانواده..... ۱۹۹

بخش دوم: نقش حکومت و کلامی در تنظیم خانواده..... ۲۰۵

بخش سوم: احکام دیه جنین سقط شد نظر فقها..... ۲۰۷

نظر فقها..... ۲۰۷

دیه جنین در قانون مجازات اسلام..... ۲۰۸

نتیجه‌گیری..... ۲۰۹

منابع و مأخذ..... ۲۱۱

الف- فهرست منابع فارسی..... ۲۱۳

ب- منابع عربی..... ۲۱۵

مقدمه

تنظیم خانواده در اصطلاح جمعیت‌شناسی، عملی است آگاهانه و ارادی که هم در سطح خانواده و هم در سطح جامعه دارای هدف می‌باشد. هدف از آن در سطح خانواده توازن میان امکانات اقتصادی و تعداد اولاد است و در سطح جامعه به‌منظور ایجاد تعادل میان جمعیت و تولید انجام می‌گیرد.

با توجه به تعریف فوق روشن می‌گردد که تنظیم خانواده الزاماً با محدود ساختن موایید ملازم نیست و چه‌بسا در مواردی، تنظیم خانواده مستلزم کثرت اولاد و تکثیر جمعیت باشد و از همین جا می‌توان بین دو واژه تحدید نسل و تنظیم خانواده تفاوت گذارد.

تحدید نسل صرفاً به معنای محدود ساختن توالد به‌منظور دستیابی به جمعیت کمتر است؛ درحالی‌که تنظیم خانواده همان‌طور که می‌تواند قَلّت جمعیت را به دنبال داشته باشد، در راستای کثرت جمعیت را بابت نگاه داشتن آن نیز اعمال می‌گردد.

تنظیم خانواده از مسائل اجتماعی است که با توجه به تحولات جامعه، حکم شرعی ثابت و تغییرناپذیری نمی‌تواند داشته باشد؛ بلکه حکم شرعی این مسئله، تحت تأثیر دگرگونی اوضاع و شرایط می‌تواند متفاوت باشد که البته این نکته را نباید از نظر دور داشت که تنظیم خانواده با توجه به ادله شرعی و بدون لحاظ اوضاع و شرایط خاصّ عملی مباح و بدون منع شرعی می‌باشد.

در این کتاب بر آنیم تا ضمن بیان مفهوم تنظیم خانواده، ادله جواز تکثیر نسل و تحدید آن را عنوان نموده و راه‌های منع از فرزند دار شدن را گفته و با تکیه بر ادله

فقهی، حکم فقهی هر کدام را بیان نماییم و در انتها به بیان پاره‌ای از مواد قانونی این مسئله پردازیم.

www.ketab.ir